

כלי לתיעוד תצפית על לומדים בסביבה עתירת טכנולוגיה

בעקבות רפורמת "אופק חדש" משרד החינוך מפעיל מהלך כלל ארצי להערכת מורים. הכלי המובא בזאת מבוסס על הכלי להערכת מורים שפותח על ידי הראמ"ה עבור משרד החינוך ומשולבים בו מרכיבים מתוך "מטרות הוראה בסביבה מתוקשבת" ומסמכים המתארים את מיומנויות המאה ה-21. מטרת הכלי להתבונן בהתנהגות התלמידים ולסייע באיסוף נתונים ותיעודם כבסיס מידע לשיחת המשוב שתתקיים לאחר הצפייה. כלי התיעוד מיועד למורים, מנהלים, מפקחים, מדריכים ומורים עמיתים.

טרום קיום התצפית:

- יש לערוך שיחה מקדימה עם המורה לצורך תיאום ציפיות לגבי מטרת התצפית והגדרת נקודות התייחסות במהלך הצפייה (ראו נספח).
- בעת קיום תצפית בודדת יש לבחור דגשים מתוך רכיבי התיעוד ולהתמקד בהם.

הנחות ועקרונות פעולה

- התצפית היא חלק מתהליך השיפור של תהליכי הוראה-למידה ויש לה מטרת שונת בתרבויות הערכה שונות. רפורמת "אופק חדש" רואה בתצפית ובמשוב שמתקיים בעקבותיה מרכיב חשוב בתהליכי הפיתוח המקצועי של המורים ובהערכת מורים וזה במטרה לכוון ללמידה מהצלחות וזיהוי נקודות טעונות שיפור לצורך אפיון המקום בו נמצא המורה. (מעט מידע על תצפית ומשוב בנספח)
- בתצפית ניתן לאסוף נתונים על סביבת הלמידה ועל פעולות המורה ומידת האפקטיביות שלהן להשגת מטרות ההוראה והלמידה בסביבה המתוקשבת.
- הנתונים ותוצרי ניתוח הנתונים יהוו בסיס לשיחת משוב עם המורה.
- בתצפית עשויה להתרחש אינטראקציה לא שוויונית (מורה – מנהל, מורה – מורה, מומחה-טירון וכו'). הצלחתה מותנית בהבנת מטרותיה וביצירת מרחב המשרה בטחון ואמון.
- תצפית במורה היא רק אחד מהכלים לאיסוף הנתונים. לכן מומלץ להשתמש גם בכלים נוספים כגון: ראיונות, עיין במסמכים ובתכניות הוראה-למידה, תוצרי התלמידים, תצפית בתלמידים וכו'.

טופס לתיעוד צפייה בתלמידים בשיעור בסביבה עתירת טכנולוגיה

שם המורה: _____ תפקידו: _____ תאריך צפייה: _____ שעה: _____
 נושא השיעור: _____ מקצוע/תחום דעת: _____
 שכבת גיל: _____ מספר תלמידים בכיתה/בקבוצה: _____
 מטרת השיעור (כפי שהוגדרו על ידי המורה בשיח מקדים):
 _____
 _____
 שם עורך התצפית ותפקידו: _____

סביבת ההוראה – למידה

- א. היכן מתקיים השיעור? בכיתה / במעבדה / אחר: _____
 ב. תיאור תשתית טכנולוגית:

חיבור לאינטרנט	
קיים	לא קיים

עמדת מורה הכוללת מחשב, מקרן
 לו"א (לוח אלקטרוני)
 מחשב לכל _____ תלמידים
 אחר:

- א. ארגון לומדים: ישיבה של התלמידים טורים –זוגות/יחידים, קבוצות, על יד שולחנות רגילים, על יד עמדות מחשב
 ב. סביבת הלמידה: בסביבה יש/אין ביטוי לתוצרי תלמידים
 בסביבה יש /אין ספרייה, חומרים וציוד להתנסות פעילה והמחשה

למידה בתחום הדעת

כלל לא	במידה מעטה	במידה ביספית	במידה רבה	א. התלמידים מגלים הבנה בנושא הנלמד
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביספית	במידה רבה	ב. התלמידים מגלים שליטה באמצעים הטכנולוגיים הנדרשים לשיעור זה
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביספית	במידה רבה	ג. התלמידים מתבטאים בשפה תקינה, גבוהה ועשירה (דבורה וכתובה)
ד. המטלה שנתנה במהלך השיעור או כהמשך לו (הקיפו): מובנת לתלמידים/הם מבצעים אותה באופן עצמאי/יחידני/בזוגות/בצוותים				

ה. במהלך ביצוע המטלה התלמידים מפעילים כישורי חשיבה מסדר גבוה: מיפוי, חקר, הנמקה, השוואה, רפלקטיביות, הערכה, הכללה, הסקת מסקנות, פתרון בעיות, יצירתיות. אחר: _____				
ו. במהלך השיעור התלמידים עוסקים בהבניית ידע, הקשבה להרצאה/הצגה/שאלות של המורה, בפתרון בעיות, חקר, פיתוח מושג, חשיבה רפלקטיבית, למידה שיתופית. אחר: _____				
ז. עולמות התוכן ¹ בהם משתמשים התלמידים בשיעור: ספקי תוכן, מאגרי מידע, אתרים ייעודיים ברשת, הדמיות (סימולטורים), משחקים, יישומים וכד''). ציין: _____				
כלל לא	מעטה	בספית	רבה	ח. תרומת השימוש בעולמות התוכן שנבחרו למטרות השיעור
כלל לא	מעטה	בספית	רבה	ט. מידת ההתאמה בין עולם התוכן הדיגיטאלי לתפקוד הלומדים
י. הפעילות שהתלמידים מבצעים בסביבה המתקשבת, הקיפו: עיבוד וניתוח נתונים, כתיבה, עריכה ושכתוב, תהליך למידה מידעני או חלק ממנו, פתרון בעיות, אחר: _____				
יא. הכלים הדיגיטאליים בהם מתנסים התלמידים/להם נחשפים התלמידים בשיעור. הקיפו: מעבד תמלילים, מחולל מצגות, גיליון אלקטרוני, יישומון, בלוגים, ויקי, אחר: _____				
כלל לא	מעטה	בספית	רבה	יב. מידת ההתאמה בין הכלים הדיגיטאליים בהם נעשה שימוש בשיעור לסוג הפעילות
יג. הנחיית התלמידים לשימוש בכלים טכנולוגיים התבצעו באופן הבא, סמנו V אם ההנחיה התרחשה כך:				
				▪ המורה קובע/ת באיזה כלי טכנולוגי להשתמש
				▪ התלמידים דנים בנימוקים לבחירה במיומנות או פונקציה מחשבת
				▪ המורה מציע/ה כלים שונים ואח"כ מאפשר/ת בחירה, ציין על גבי הרצף הבא:
יד. למידה של מיומנויות מחשב סמנו V אם התקיימה הנחיה:				
				▪ התלמידים צופים במורה מדגימ/ה מיומנויות בפני כל הכיתה בעזרת האמצעים הדיגיטאליים שעומדים לרשותה
				▪ התלמידים לומדים עם המורה את מיומנויות התקשוב בקבוצה קטנה או כיחידים

	התלמידים מקבלים הוראות כתובות
	התלמידים מופנים לאמצעי המחשה כגון: סרטון, יישומון, הדמיה וכו'
	מתקיימת למידת עמיתים

התנהלות השיעורים: מבנה, ניצול זמן וגמישות

א. התלמידים שומעים/קוראים את מטרת השיעור				
ב. התלמידים מגדירים יחד עם המורה את מטרת השיעור				
ג. התלמידים יודעים/מבינים מהן מטרת השיעור				
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	ד. לשיעור יש מטרת אחד או יותר מההיבטים הבאים: תחום התוכן, אוריינות דיגיטלית, מידענות מתוקשבת, מיומנויות המאה ה-21 ² , כישורי חשיבה, אחר _____
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	ה. מטרת השיעור מוגדרות, בהירות ומדידות
ו. הלמידה מתקיימת במגוון מבנים חברתיים, הקף (ניתן להקיף יותר מאפשרות אחת): יחידנית, עמיתים, קבוצות למידה, מליאה				
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	ז. חלוקת זמן השיעור הולמת את שלב הלימוד (פתיח, גוף, סיכום ומשוב), מטרתו וצרכי הלומדים
כלל לא	מעטה	ביססית	רבה	ח. יש גמישות כמענה להתרחשויות במהלך השיעור
מתחת לרמת ביסי	רמת ביסי	רמת מיומן	מצטיין	ט. נעשה שיקוף המבנה והרצף של השיעור לתלמידים כמודלינג (modeling) בתהליכי הוראה – למידה
י. התלמידים פועלים/פונים לסביבת למידה שמחוץ לכיתה: הקיפו: אתר בית ספרי, אתר כיתתי, רשת לימודית, קבוצות דיון, דוא"ל, אחר _____				
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	יא. במהלך השיעור התלמידים מקבלים משוב ופועלים לפיו

מעורבות והשתתפות תלמידים

כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	א. התלמידים מגלים הנעה וסקרנות
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביססית	במידה רבה	ב. התלמידים מעורבים בשיעור

2 שימוש בכלי תקשוב, אוריינות מידע, חשיבה ביקורתית ויכולת לפתור בעיות, תקשורת, שיתוף ועבודת צוות, לומד עצמאי, אתיקה ומוגנות ברשת

ג.	התלמידים משתפים זה את זה בדעות ורעיונות	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ד.	התלמידים מנמקים את דעותיהם	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ה.	התלמידים מסבירים את רעיונותיהם	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ו.	התלמידים שואלים שאלות	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ז.	התלמידים אינם חוששים לשגות	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ח.	השיח בין התלמידים ממוקד בנלמד	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ט.	התלמידים ממשיגים תהליכי חשיבה	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
י.	התלמידים ממשיגים תהליכים מידעניים	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
יא.	התלמידים מיצגים תהליכים מידעניים	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
יב.	התלמידים מגיבים בכבוד זה לדברי זה	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
יג.	התלמידים דנים בסוגיות חברתיות/ערכיות	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
יד.	התלמידים משתמשים ברשת כחלק מהשיח הלימודי	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
טו.	במהלך השיעור נעשה שימוש ברשת כחלק מהשיח הלימודי (למשל: הצגת דיון המקיים ברשת)	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ביטוי לשונות לומדים					
א.	התלמידים מבטאים את כישוריהם	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ב.	התלמידים פועלים בסגנונות למידה שונים על פי בחירתם (כגון: חושי-תנועתני, מילולי, לוגי-מתמטי, חברתי, פרטני)				
ג.	התלמידים מיצגים ידע באופנים שונים	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
הערכה ומעקב					
א.	התלמידים מעריכים את התקדמותם/הישגיהם בנושא הנלמד : כן/לא בסביבה המתקשבת : כן/לא				
ב.	התלמידים מתעדים את תוצרי למידתם	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא
ג.	התלמידים מסכמים את הנלמד	במידה רבה	במידה ביסנית	במידה מעטה	כלל לא

אתיקה, ערכים והתנהגות נבונה

כלל לא	במידה מעטה	במידה ביסנית	במידה רבה	א. התלמידים מתייחסים להיבטים העוסקים באתיקה, זכויות יוצרים והתנהגות נבונה ברשת
כלל לא	במידה מעטה	במידה ביסנית	במידה רבה	ב. התלמידים מקבלים משוב עקבי להתנהגויות רצויות